

VIND FRA SKIFTENDE RETNINGER - DFFU'S E-BOGSBAROMETER 2014

Forum for e-ressourcer færdiggjorde lige før jul DFFU's e-bogsbarometer 2014 (kan læses eller downloades fra www.dfdf.dk/rapporter). Det er nummer 4 i rækken, og hvor vi kan se stabilisering på nogle fronter, ser vi – om ikke turbulens – så vind fra skiftende retninger på andre.

AF: FORUM FOR E-RESSOURCER

Brugerstyret indkøb er fortsat et område i vækst, men foreløbigt kun på universitetsbibliotekerne. Aftalerne fordeler sig på PDA (patron driven acquisition) og EBA (evidence based acquisition). PDA aftaler laves med en aggregator – en ”boghandler” - som stiller bøger fra mange forlag til rådighed, og brugerne downloader de bøger, de har brug for blandt et udvalg, som biblioteket har foretaget. Bibliotek og aggregator aftaler dels en beløbsramme og dels hvilke parametre, der udløser et køb. EBA er aftaler med forlagene, hvor biblioteket i en periode stiller et udvalg af forlagets bøger til rådighed og efter periodens udløb kigger på brugsstatistikken og køber e-bøger til evigt eje for et beløb, der svarer til den indskudskapital, man har lagt. Begge typer af brugerstyret indkøb kræver en vis startkapital, og det kan afholde mindre biblioteker fra at kaste sig ud i det. Der er dog tegn på en vis opblødning fra forlagenes side i forhold til beløbsstørrelse og varighed af EBA aftalerne.

I 2014 har 6 ud af 7 universitetsbiblioteker angivet at have aftaler om brugerstyret indkøb, og hvor det i 2013 kun var KB/KUBIS, der havde EBA aftaler, gælder det i 2014 også CBS, DTU, AUB og SB/AUL. Sidstnævnte har også et EBA forsøg i gang med videofilm. Der er store udsving i de midler, der afsættes til det brugerstyrede indkøb. Det varierer fra ca. 6 % af det samlede e-bogsbudget som det laveste til ca. 63 % som det højeste. Det kunne være interessant at se, om der på sigt er en bedre brugsstatistik på e-bøger, som er indkøbt af brugerne. Det vil være vanskeligt at inkorporere i spørgsmålene til barometeret, men det kunne måske være genstand for en selvstændig undersøgelse.

Undersøgelsens to sidste spørgsmål handler om, hvor hurtigt man forventer, at e-bogssamlingen vil vokse, og hvordan udbredelsen af e-bøger kommer til at påvirke bibliotekets fremtid. Svarene her er fritekst og svære at skrive sammen i en rapport, så her er et par udpluk, der viser, at der er store individuelle forskelle i bibliotekernes forventninger, når det gælder vækst:

” Det kommer meget an på rettigheder. Vi er ikke knyttet til et universitet og derfor kan e-bogslicenser kun bruges internt i huset. Og det er jo ikke medarbejderne, der er interesseret i at downloade e-bøger hjemmefra.”

”Vi forventer en stigning fra 2013 til 2014 på 15%”

” ca 10% om året de kommende år”

... og når det gælder bibliotekets fremtid:

”Udbredelsen af e gør det nemmere at dække litteraturbehovet for vores universitet i mange byer. Vi vil vægte e-bøger forholdsvis tungere end trykte på et tidspunkt. Den strategiske beslutning er endnu ikke skudt i gang, men det er forventeligt i løbet af få år.”

”Vi vil i højere grad satse på e-bøger fremfor papir i fremtiden.

Kører pt. forsøg med Ebib for at få erfaring med det danske e-bogsmarked. Vi efterspørger især danske e-bøger, som bruges på vore uddannelser og her ligger det lidt tungt.”

”Biblioteket går fra at være et samlingsopbyggende bibliotek til at være et adgangsgivende bibliotek”

”Vi skal skaffe plads til færre bøger og flere læsepladser - e-bøger fremmer denne udvikling.

Jo flere e-ressourcer jo mere usynligt bliver biblioteket, så vi skal satse på andre services og andre kompetencer.”

E-bogsudgivelser på de nordiske sprog af relevans for vores brugere er en mangelvare. Derfor planlægger Forum for E-ressourcer i efteråret en konference med fokus på udfordringerne. Det er tanken at samle forlag, aggregatorer og biblioteksfolk om at se på hvilke muligheder og løsninger, der kan tilgodese alle parter – ikke mindst brugerne. ●